

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/1. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko politiško glasilo UJU. - Poverjenišvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte. 1:50 Din. Članstvo „Pov. UJU—Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od petih vrst. Inserter davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Novi disciplinarni predpisi — enotni za vse učiteljstvo v državi.

Nova disciplinarna sodišča in nov postopek. — Učiteljstvo bo svoje zastopnike izvolilo. — K seji bodo pozvani na podlagi žreba. — Vsak učitelj bo imel še posebej svojega zagovornika.

Po odpravi višjega šolskega sveta za Slovenijo so se kopicile disciplinarne zadeve učiteljstva pri prosvetni upravi in so ostajale nerešene. Nekateri slučajji so postajali naravnost že mučni, ker krivda ni bila dokazana in ne izrečena razsodba, za učiteljem ali učiteljico se je pa le vlekel pri vsaki kompetenci in drugače takozvani »greh« ter ga je zapostavljal in preganjal.

Tega položaja nas je rešila dosedanja uredba o disciplinskih komisijah, ki je bila izdana za mariborsko in ljubljansko oblast in je imela namen, da odpravi vrzel ukinjenega višjega šolskega sveta, ki je prej izrekal disciplinske razsodbe. Tedaj smo nastopali proti temu, da so bili učiteljski zastopniki v disciplinski komisiji postavljeni od ministrstva in ne izvoljeni od učiteljstva.

Ta boj smo bili dosledno naprej in z njim ne bomo smeli prenehati do uzakonjenja tega načela v šolskem zakonu.

Ponovno in ob vsaki priliki je organizacija povdarjala to svojo zahtevo in jo predlagala na merodajna mesta. V zadnjem času smo uspeli v toliko, da je prodrli ta princip pri ocenjevalnih komisijah in sedaj pri disciplinski komisiji. Ostaja nam še boj za namestitelno komisijo.

Vkljub vzpostavitvi dosedanjih disciplinskih komisij po ukinitvi višjega šolskega sveta so pa nastajale nepravilne in obstojale nejasnosti še naprej. V mnogih konkretnih slučajjih je trpelo učiteljstvo naravnost škodo zaradi tega in se je često godila krivica.

Veliko zmede so napravljali stari zakoni, katerih določbe so veljale še nadalje glede postopka. Ti zakoni so se pa pogosto interpretirali naravnost v škodo učiteljstva. Za koroški del mariborske oblasti politična uprava naravnost ni hotela priznati pristojnosti teh disciplinskih komisij in je veliki župan in sreski poglavar postopal sam disciplinsko proti učiteljstvu. Spori so nastajali zaradi kompetenc in, tudi zaradi postopka. Borili smo se za vzpostavitev sreskih disciplinskih sodišč, najvišje načelo pa nam je bilo, da naj bi veljali disciplinarni predpisi uradniškega zakona — vključno veliki strogotosti — tudi za učiteljstvo, ker smo videli v nezavisnih sodiščih še največ garancije za nezavisno razsodbo.

Mučnega položaja, različnega interpretiranja in nejasnosti, ki so ji bile vzrok različne določbe starih zakonov, nas je sedaj rešila nova uredba o disciplinskih sodiščih in disciplinskem postopku, ki jo priobčujemo na drugem mestu.

Ta uredba je za nas velika pridobitev v tem oziru, ker velja za celo državo in je z njo uveden enoten disciplinski postopek ter so s tem odpravljene tozadevne določbe starih zakonov. Dosegli, oziroma približali smo se pa z njo tudi načelni zahtevi izvolitve svojih zastopnikov v korporacije, kjer se odloča o šoli in učiteljstvu.

Temeljni principi modernega pravnega postopanja so: nezavisen senat, pravica vpogleda v pritožbo, pravica zagovora in pravica priziva proti razsodbi.

Glede nezavisnosti senata se nismo približali popolnoma svojemu idealu, kajti vztrajati moramo na svoji zahtevi, da bodo tudi za učiteljstvo pristojna upravna sodišča, ki so vsekakor manj dostopna vplivom političnih izprememb in režimov, kakor prosvetni upravi podrejeni senati. Zal se razmere niso še toliko stabilizirale, da bi izginila iz učiteljstva bojazen in nezaupanje, ki so ga rodile polpretekle dobe.

Velika hiba uredbe je ta, da zapira pot pritožbi na državni svet in ne stavlja državnega sveta kot vrhovno instanco.

Zelo dobro stran ima uredba v tem, da predpisuje hitri postopek, ker mora biti po predpisu končan vsak slučaj v prvi instanci najkasneje v dveh mesecih in v drugi instanci v istem roku.

Načeloma moramo stati na stališču, da se morajo vsi pomisleki, ki obstojajo proti kateremkoli učitelju ali učiteljici glede kake službene nekorektnosti, razčistiti pred disciplinskimi sodiščem in se ugovori, ki ne bazirajo na disciplinski ugotovitvi, ne smejo jemati za bazo ne pri kompetenci in ne pri premetitvi. To je važno, da povdarjamo in v tem oziru nam prinaša nova uredba možnost, da bomo vselej lahko zahtevali izvajanje tega načela.

Vsaka službena krivda naj bo ugotovljena najprej pred disciplinskimi sodiščem in nato sme šele slediti kazni ali premeščanje. Izvajanje tega načela moramo predvsem zahtevati za stalno učiteljstvo.

Popolnoma v nasprotju s stremljenjem učiteljstva je pa podreditev disciplinskih senatov velikim županom, ki jim predsedujejo in podreditev disciplinskega zasliševanja v zadevah nešolske prirode političnim organom. Če stara zahteva učiteljstva je ločitev šolske uprave od politične, ki naj bi se zrealizirala tudi v tem pogledu. Z združitvijo šolskih nadzorstev je obljubljena tudi osamosvojitve sreske šolske uprave od politične in ne vemo iz kakega razloga naj bi se sreskim šolskim nadzornikom vzela kompetenca zasliševanja v disciplinskih slučajjih učiteljstva glede pritožbe nešolske prirode.

Omejitev v ljubljanski oblasti, da učiteljice ne bodo imele pasivne volilne pravice, je absolutno nedemokratična, kakor je nedemokratično, da se smejo strokovni tovariši za komisijo jemati samo iz vrst stalno nameščenega učiteljstva v oblastnih sedežih, t. j. iz Ljubljane za ljubljansko oblast in iz Maribora za mariborsko oblast.

Prvo stališče opravičujejo pravnik iz ljubljanske oblasti s tem, da sodišče ne pozna ženskih sodnic, medtem ko so pravniki v mariborski oblasti drugega mnenja in priznavajo učiteljicam tudi pasivno volilno pravico. Odločati bo moral Beograd kakor tudi glede drugih zadev z ozirom na enotni postopek pri volitvah.

Drugo je gospodarske naravi zaradi potnin in dnevnice. Naša zahteva mora biti slej ko prej, da se izposluje — tako glede izenačenja draginskih doklad poročenim učiteljicam — kakor v tem in vseh drugih slučajjih polna ravnopravnost učiteljic z ostalim učiteljstvom. Enako moramo nastopati proti nedemokratičnemu zapostavljanju ostalega učiteljstva napram učiteljstvu gotovih mest, pa bodisi to v tem slučaju ali v slučaju draginskih razredov in drugje, kjer se dela taka razlika. Naša zahteva mora iti za tem, da pride vse učiteljstvo v poštev tako kot izvoljeni zastopniki v ocenjevalni, disciplinski ali namestitelni komisiji in da se vnanjemu učiteljstvu povrnejo pač potni stroški in plačajo pripadajoče dnevnice. Kratiti se jim pa ne sme enakopravnosti.

Svoje zahteve po sreskih disciplinskih sodiščih pri tej priliki ne smemo pozabiti povdariti. Prepričani smo, da bi bila ista v korist stvari in bi ista lahko manjše prestopke sama odpravila ter razbremenila posebno višje instance z brezpredmetnimi pritožbami.

Pri tej priliki moramo ponovno povdariti zahtevo učiteljstva, da se ne bodo uvajala disciplinska postopanja na podlagi anonimnih časopisnih vesti in anonimnih ovadb, kar se je žal tudi že dogajalo. Kdor se pritožuje ali ovaja, naj ima tudi pogum to storiti s polnim imenom in odgovarjati za svoje trditve. Le to načelo bo dvignilo javno moral!

Kot pogreško uredbe moramo smatrati, da so premo precizirani disciplinski predpisi, ki jih uradniški zakon, n. pr. v čl. 164. točno opredeljuje in v katerem pogledu ima učiteljska služba ravno svoj poseben položaj napram drugemu državnemu uradništvu.

Nova disciplinska uredba je veljavna za osnovnošolsko in meščanskošolsko učiteljstvo, zato je nujno potrebno sporazumno delovanje za izvolitev strokovnih tovarišev, da se izognemo vsaki majorizaciji.

Posebno važni za učiteljstvo sta instituciji strokovnega tovarišva in branitelja v učiteljskem disciplinskem sodišču. Oba lahko zelo mnogo koristita učiteljstvu in storita marsikateremu tovarišu in rodovini mnogo dobrega, če sta na svojem mestu ter omilita v marsikaterem slučaju prestrogo sodbo, oziroma pomagata prepričati krivično sodbo.

Zato moramo smatrati tako mesto strokovnega tovariša, kakor mesto branitelja za zaupno in odgovorno mesto. Ne maramo, da izpodbijata zakon in zakonito stališče, čuvati ga morata, hočemo in zahtevamo pa od njih, da ščitita pravice in interese učiteljstva in se poglobita v zadevo in vse predpise, ki so lahko predmet disciplinski obravnave in postopku. Učiteljstvo mora zahtevati od njih stroge objektivnosti do vseh stanovskih tovarišev in tovarišic.

Strokovnim tovarišem je priporočati, da se poglobe in obvladajo predvsem vse predpise šolske zakonodaje in uprave, da podrobno prouče določbe uradniškega zakona, posebno pa one o disciplinskem postopku. V tem oziru ni praktična izmenjava strokovnih tovarišev z žrebom. Predvsem jim pa priporočamo, da se uglobe v knjigo

dr. Celso Cavalierija, predsednika upravne sodišča v Zagrebu: »Disciplinski predpisi po zakonu do 31. julia 1923 o činovnicima i ostalim služ. gradj. reda«, ki je izšla leta 1924. in vsebuje podrobno interpretacijo k disciplinskim predpisom uradniškega zakona.

Organizacija pa bo morala misliti na izvežbanje svojih stalnih strokovnih braniteljev v Mariboru in Ljubljani, ki se bodo uglobovali v vse predpise ter bodo zasledovali razna stališča in bodo na razpolago tovarišem in tovarišicam, kadar bodo potrebni nasveta in obrambe. Ivan Dimnik.

Uredba o učiteljskih disciplinarnih sodiščih. (Min. Prosv. O. N. br. 6021 od 14. aprila 1927.)

Čl. 1. Za vse učitelje(ice) osnovnih in meščanskih šol kraljevine SHS veljajo uredbe in disciplinarni predpisi, ki so predvideni za ostale državne uradnike in uslužbenice v glavi X. čl. 159.—223. zakona o uradnikih in ostalih državnih uslužbencih od 31. julija 1923.

Na podlagi čl. 170. istega zakona in z ozirom na pooblastilo v čl. 147. finančnega zakona za leto 1927./28. se s to uredbo predpisujejo posebna disciplinska sodišča za učitelje(ice), kakor tudi izvestna dopolnila k disciplinarnim predpisom za kazni in postopek, ki ne bo veljal samo za učitelje(ice) osnovnih in meščanskih šol, aktivne in upokojene, temveč tudi za zabavilje, veroučitelje, za začasne učitelje in dnevnice ter za kontraktualne učitelje, v kolikor ni s posebnimi določili izrecno drugače predvideno.

Čl. 2. Disciplinske pregreške, ki jih napravijo učitelji(ice) preiskujejo in presojajo posebna disciplinska sodišča, ki jih vzpostavlja ta uredba, a za prestopke nerednosti veljajo določbe čl. 159.—163. uradniškega zakona ter jih presoja neposredni starešina in jih more kaznovati minister prosvete (čl. 161. uradniškega zakona) sam.

Čl. 3. Disciplinarna sodišča za učitelje(ice) so dvojna: prve stopnje so na sedežu vsake oblasti in druge stopnje — najvišja — v ministrstvu prosvete v Beogradu. Prve stopnje se nazivajo: Oblastna učiteljska disciplinarna sodišča, a drugostopna: Vrhovno učiteljsko disciplinarno sodišče.

Čl. 4. Vsako oblastno učiteljsko disciplinarno sodišče je pristojno za vse disciplinarne pregreške napravljene s strani učiteljstva dotične oblasti. Vrhovno disciplinarno sodišče je pristojno, da dokončno rešuje vse prizive zoper razsodbe oblastnih učiteljskih disciplinarnih sodišč v državi.

Čl. 5. Oblastno učiteljsko disciplinarno sodišče tvorijo:

- Oblastni veliki župan, kot predsednik. Ta sam sebi določa namestnika, ki mora biti dovršen pravnik;
- oblastni šolski nadzornik, ki ga nadomešča najbližji sreski šolski nadzornik, ter
- en strokovni tovariš.

Vsi člani predstavljajo po svoji službeni dolžnosti in položaju sodišče za svojo oblast, a zadržane člane nadomeščajo namestniki.

Strokovnega tovariša izbere učiteljstvo na sledeči način: V božičnih počitnicah izvoli vsaka sreska uč. konferenca za svoj srez v oblasti po dva strokovna tovariša in dostavi imena svojemu oblastnemu prosvetnemu inspektorju in svrhu sestave oblastne kandidatne liste. Ako se ta konferenca ne sestane, tedaj se izvrši izvolitev po šolah, tako da vsi učitelji iz ene šole izvolijo svoja dva kandidata iz sedeža oblasti, katerih imena dostavljajo po svojem upravitelju prosvetnemu inspektorju. Za ta posel ni predvidena nikakva odškodnina, ne dnevnica ali denarno povračilo. — Prosvetni inspektor sestavi enotno kandidatno listo za svojo oblast in jo do konca leta dostavi z vsemi volilnimi spisi velikemu županu v svrhu predložitve ministrstvu prosvete, ki imenuje polovico predloženih kandidatov za sodnike. Od teh izbere potom žreba predsednik oblastnega disciplinskega sodišča ob razpisu seje sodnika in namestnika za dotično sejo.

Čl. 6. Vrhovno učiteljsko disciplinarno sodišče tvorijo:

- Načelnik oddelka za osnovni pouk in narodno prosvetevanje, kot predsednik sodišča;
- pravni referent ministrstva prosvete;
- personalni referent ministrstva prosvete;
- dva strokovna tovariša.

Vsi člani predstavljajo po svoji službeni dolžnosti in položaju sodišče; zadržane člane zamenjujejo namestniki.

Strokovni tovariši se izbirajo na sledeči način:

Oblastni šolski nadzornik za Beograd skliče za Božič učiteljsko konferenco za Beograd — mesto, ki izvoli 20 strokovnih tovarišev ter postopa nadalje kakor je predvideno v predhodnem členu na ta način, da minister prosvete imenuje polovico predloženih za sodnike.

Čl. 7. Disciplinski tožitelj, odnosno njegov namestnik se postavlja (po odredbi čl. 176. čin. zak.) izmed državnih uradnikov-pravnikov pri dotični oblastni prosvetni upravi, odnosno pri ministrstvu prosvete.

Isto velja tudi za delovodjo, ki mora biti pravnik.

Ostalo nižje administrativno osebje se jemlje po potrebi prvenstveno iz vrst učiteljstva — odnosno iz oddelka za osnovni pouk in narodno prosveto.

Čl. 8. Minister prosvete imenuje člane učiteljskih disciplinskih sodišč s tem, da mu predloži vsak veliki župan za svojo oblast prva dva člana in namestnika in listo strokovnih tovarišev. Sestavo vseh disciplinskih sodišč objavi ministrstvo prosvete v »Službenih Novinah«, a za tem objavlja iste vsak predsednik sodišča na mestu, ki ima odredeno za sodne objave svojega sodišča. To se izvrši v prvih petnajstih dneh vsakega koledarskega leta in tako objavljeno sodišče velja za dotično koledarsko leto.

Vsak predsednik imenuje za svoje sodišče delovodjo in nižje osebje po čl. 7. te uredbe.

Čl. 9. Obtoženec ima pravico predpisno si izbrati svojega branitelja ter njemu izročiti svoj slučaj v pretres (po čl. 177. čin. zakona).

Branitelji so lahko v prvi vrsti javni pravni zastopniki, a za tem pravniki ali kak strokovni tovariš na sedežu dotičnega oblastnega disciplinskega sodišča.

Ako obtoženec pri razpravi nima branitelja, mu ga odredi službeno sodišče in to takoj v začetku razprave. Tako pozvani branitelj je dolžan odzvati se službeni dolžnosti.

Branitelj je svoboden pri obrambi ter je dolžan čuvati poverjeno mu uradno tajnost.

Čl. 10. Izločitve se lahko uporabijo samo proti sodnikom oblastnega učiteljskega disciplinskega sodišča po občin zakonskih predpisih ali kazenskega postopanja in to največ za dva člana. Namesto izločenih sodnikov pridejo njihovi namestniki, pri katerih ni dopustna izločitev.

Te izločitve se lahko izvrše na osnovi obrazložene pisne predstavitve predložene predsedniku dotičnega disciplinskega sodišča najmanj tri dni pred sejo, ki se v nobenem slučaju ne odloži in prečita predsednik odločbo o izločitvi takoj v početku seje. Proti tej odločbi ni pritožbe in je izvršna.

Čl. 11. Samo disciplinska sodišča smejo sklepati o suspenziji ali odstranjenju obtoženca od službene dolžnosti za čas preiskave in to takoj v roku treh dni po prejemu obtožbe in pritožbe obtoženca. Tudi po taki začasni odločbi sodišča se ne more obtoženemu vzeti cela plača ali vsi denarni prejemki — in se mu takoj vrnejo ustavljeni prejemki v slučaju oprostitve ali ustavitve sodnega postopanja na temelju tozadevne dokončne odločbe. O zadržanih prejemkih vodi račun blagajna, pri kateri prejema obtoženi svoje prejemke in jih upravlja po izvršeni razsodbi sodišča v skladu z zakonom o državnem računovodstvu.

Proti odločbi o začasnem odstranitvi od službe se lahko obtoženec pritožbi na vrhovno disciplinsko sodišče v roku osmih dni po prejemu ali priobčitvi tozadevne odločbe; če ni vložena pritožba v tem času, postane odločba izvršna po zakonu ali po zahtevi sodišča, ki je izdalo odločbo. Vrhovno sodišče izreče svojo odločbo na priziv kot izredno in nujno v roku treh dni po prejemu priziva in predmeta od dotičnega oblastnega sodišča; odločba vrhovnega sodišča je izvršna.

Čl. 12. Vsakdo, ki se čuti oškodovanega ima pravico tožiti učitelja(ice) neposredno ministrstvu prosvete ali oblastnemu prosvetnemu inspektorju, na čegar teritoriju je obtoženi.

Čl. 13. Glede sodbe je pristojno za obtoženca v prvi vrsti ono oblastno disciplinsko sodišče, na katerega teritoriju se je izvršilo dejanje, za katero se obtožuje (čl. 4. te uredbe).

Čl. 14. Disciplinarni prestopki se preiskujejo: potom krajevnih prosvetnih organov za stvari šolske prirode — za vse ostalo potom krajevnih političnih organov.

Čl. 15. Učitelje(ice), ki v službi ali prej oškodujejo svojo službeno dolžnost ali ugled svojega stanu, kakor predvideva činovniški zakon posebno v zmislu čl. 89.—99., 103. do 105. in 107., ter izvrše disciplinarni prestopki, kaznujejo za nerednost starešine (čl. 2. te uredbe). Disciplinarni prestopki se kaznujejo sledeče: